

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ ДОХОДІВ І ВИТРАТ У ПОДАТКОВОМУ ОБЛІКУ

Визнання доходів та витрат з метою визначення об'єкту оподаткування податком на прибуток здійснюється за методом нарахувань і регламентується нормами Податкового кодексу України [1]. Зокрема, доходи та витрати враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування в момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів.

Доходи, що враховуються при визначенні об'єкту оподаткування, класифікуються за такими групами:

- дохід від операційної діяльності, що включає дохід від реалізації товарів, виконаних робіт, наданих послуг та дохід банківських установ;

- інші доходи, що включають доходи у вигляді дивідендів, отриманих від нерезидентів, процентів, роялті, володіння борговими вимогами, доходи від операцій оренди/лізингу, доходи за операціями в іноземній валюті, доходи від торгівлі цінними паперами та деривативами, суми штрафів, неустойки чи пені, суми безповоротної фінансової допомоги, безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг).

Дохід від реалізації товару визнається за датою переходу покупцеві права власності на такий товар. Дохід від надання послуг та виконання робіт визнається за датою складення акта або іншого документа, оформленого відповідно до вимог діючого законодавства, який підтверджує виконання робіт або надання послуг.

З метою достовірного визначення розміру витрат та дати їх виникнення платники податку визначатимуть собівартість товарів (робіт, послуг) до складу якої входить вартість запасів. Тобто, не тільки витрати на придбання запасів зменшують об'єкт оподаткування лише в момент визнання відповідних доходів, але й інші витрати, що включаються до собівартості [1].

Витрати, що формують собівартість товарів (робіт, послуг), визнаються витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів (робіт, послуг). Інші витрати визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони були здійснені з урахуванням окремих особливостей. Так, наприклад, нараховані податки і збори включаються до витрат того звітного періоду, за який проводиться таке нарахування.

Порівняння порядку визнання витрат в бухгалтерському і податковому обліку відображено в таблиці 1.

Порівняння порядку визнання витрат в бухгалтерському і податковому обліку

№ п/п	Стаття	Бухгалтерський облік (положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16) [2]		Податковий облік (податковий кодекс України) [1]
		Визнання витрат	Списання витрат	
1.	Собівартість реалізованих товарів	Визнаються витратами певного періоду водночас із визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені	В момент отримання доходу від реалізації такої продукції	Визнаються витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів, виконання робіт, надання послуг
2.	Собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг):			
	А) Виробнича собівартість			
	- Прямі матеріальні витрати			
	- Прямі витрати на оплату праці			
	- Інші прямі витрати			
	- Загальновиробничі витрати			
	Б) Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати	Відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені	Включаються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді їх виникнення	Визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони здійснюються
3.	Адміністративні витрати		В тому звітному періоді в якому вони були здійснені	
4.	Витрати за збут			
5.	Інші операційні витрати			
6.	Фінансові витрати			
7.	Інші витрати звичайної діяльності			
				<i>Інші витрати (п.138.5, 138.10 –138.12, ст.140, ст.141 ПКУ)</i>

Разом з цим Податковим кодексом України передбачається перегляд цілого ряду постійних різниць, що існують в даний час між податковим та бухгалтерським обліком. Так, наприклад, скасовано обмеження по врахуванню витрат на придбання пально-мастильних матеріалів для легкових автомобілів та оперативну оренду легкових автомобілів при визначенні об'єкту оподаткування, витрат на гарантійний ремонт та заміну бракованого товару, умови якого оприлюднені продавцем товару, а також витрат на навчання.

Перехід на метод нарахувань при визнанні доходів та витрат у податковому обліку дозволяє значно скоротити тимчасові різниці між податковим та бухгалтерським обліком.

1. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року №318, зі змінами й доповненнями.